

Kindert Torah

Ki Seitze

בס"ד

Think About Others

An Ammonite or Moavite shall not enter the congregation of Hashem." (Devarim 23:4). A man from the nation of Ammon or Moav is not allowed to undergo conversion to become a Jew. Why? The verse states two reasons: "They did not offer you bread and water while you were traveling and they hired Bilaam" (Devarim 23:5). They didn't give you bread and water? That pales in comparison to hiring Bilaam to destroy the entire nation. Why are the two deeds mentioned together, and why is the bread and water mentioned at all?

Rav Nosson Meir Wachtfogel zt"l answers the question as follows. The verse is revealing the root of the problem. They did not treat guests properly. The Jewish People were on their way to the Land of Israel after forty years in the desert (as Rashi explains in Bamidbar 21:13). They asked Moav if they could take a shortcut and pass through the land, but Moav refused. They showed a bad *middah* (character trait). Here was a nation, weary of travel, wanting to get to their destination a little quicker. Consider them and their hardships. Get outside of yourselves. Be nice to them. No. We don't see them at all. We only think about ourselves. People who do not think about others do not see a big difference between being inhospitable and being killers. The lack of hospitality revealed their true nature.

Kindertlach . . .

Abba just came home and you are plotting to jump all over him and tell him all about your day. But think for a minute. He has been out of the house the whole day, battling the outside world. Give him a few moments to relax when he comes in. Bring him his slippers and a nice drink. Consider him.

It's naptime on Erev Shabbos and the whole house is quiet. You and your sister get into a disagreement. Don't blow it up, start screaming, and wake up the whole house. Consider others. They are sleeping. If you want Hashem to consider you this Elul, you must consider others.

The Kind Boss

It is so kind of you to allow our class to take a tour of your farm, Mr. Kindman."
"My pleasure, Rabbi Ginsburg. I am always happy to help out the Talmud Torah. Where shall we begin?"

"We would like to see the entire operation."

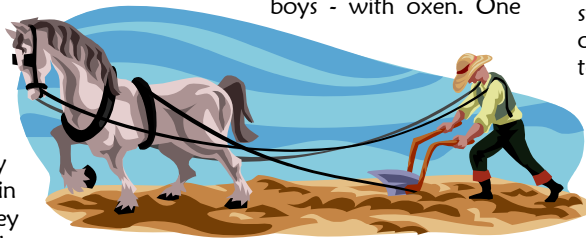
"Okay. Boys, please step this way. I will take you to the field where we are plowing, preparing the ground for seeding. Please feel free to ask any questions that you would like, at any time."

"What is the main crop that you produce, Mr. Kindman?"

"Let us wait until the tour finishes before we answer that question, young man. When you see everything, the answer will become apparent to you."

The class reaches the field that is being plowed. Mr. Kindman's plow is being pulled by two oxen.

"We still plow the old-fashioned way, boys - with oxen. One

advantage of this is that we can perform the mitzvah of, 'do not plow with an ox and a mule together' (Devarim 22:10), mentioned in this week's parasha. The Sefer HaChinuch (mitzvah 550) explains that it is the nature of animals to keep together with their own species. They do not live or work together with other types of animals. To put them together would cause 'tsaar baale chaim' (distress to animals). Therefore, we are kind to animals by not making two different species plow together. The Sefer HaChinuch adds that the wise person will also not put two people with different natures together on the same job. I adhere to this principle on my farm."

"Mr. Kindman, you perform *chessed* and mitzvos with your animals and workers."

"B'ezras Hashem. Now we come to seeding the ground. We are careful not to plant seeds of grain within the vineyard. This is called 'kilai hakerem,' and the Torah forbids it (Devarim 22:9). It is a 'chok' that we do not understand, yet we perform it out of great love for Our Creator, and our desire to do His Will and give Him *nachas ruach*."

"What a *chessed*."

"Next, we come to the orchard. You can see the workers picking the fruits."

"Mr. Kindman! I see that worker eating from your fruits!"

"He is allowed to do that, young man. The Torah clearly states, that a hired fruit picker may eat from the owners fruits (Devarim 23:25). The Sefer HaChinuch (mitzvah 576) explains that the Torah is teaching us to be generous. Hashem has

blessed us with a crop. We must share it with those who are working to help us harvest it. If we are generous, The Almighty will be generous with us."

"Mr. Kindman, you also do *chessed* with your workers."

"We try, boys. We are also very careful to pay the workers on time. In doing so, we perform the mitzvah of 'You shall pay him on the day (that he earns the wages)' (Devarim 24:15). Rashi explains that he endangers his life to work for you. The Sefer HaChinuch (mitzvah 588) adds that most workers buy food with their wages. Therefore, withholding wages is like withholding food."

"Oy vey."

"It is terrible. Therefore, the Torah instructs us to do *chessed*, and feed everyone on time. In doing so, we become fit to receive Hashem's *chessed*."

"*Chessed, chessed, and more chessed.*"

"Yes, boys. Now we come to the final stop of our tour - the threshing floor. We throw the wheat on the floor and the oxen step on the kernels, breaking the husk. This enables us to separate the wheat from its kernel. Here we fulfill the mitzvah of not muzzling an ox while he is threshing (Devarim 25:4). The Sefer HaChinuch (mitzvah 596) beautifully describes the kindness of this mitzvah. We accustom ourselves to beautify our souls, choose the straight path, and stick to it. We pursue kindness and compassion. By beginning with mercy to animals, which were created to serve us, we accustom ourselves to this wonderful *middah* (character trait). We then branch out to human beings; not withholding any goodness that is coming to them. We allow them to eat from our fruits, we pay them on time, and we satisfy them in any way that we can. This is the way of Hashem's chosen nation - Am Yisrael."

"Mr. Kindman, you are a truly kind man - fitting of your name. Now we see what your main crop is - *chessed*! This is a *chessed* farm. You produce bushels of *chessed* for everyone and everything!"

Kindertlach . . .

Mr. Kindman's farm is a wonderful example of how much chessed there is on the job. The workplace is one big opportunity to do chessed. With whom? With the people who work for you. You pay them on time, and you let them eat in the fields. With animals. You do not plow with two different animals together. You do not muzzle an animal while he is threshing. And most of all, with Hashem. You observe His chukim (decrees) that apply to the work environment. Chessed, chessed, chessed. That's what work is all about.

והגדת לבנד

פרשת כי תצא

שלכולם יהיה מה לאכול בזמן. כאשר אנו עושים זאת, אנו ראוים לחסדו של ה'." "חסד, חסד ושוב חסד."

"כן, ילדים. כעת אנו מגיעים לתחנה האחרונה בסיוור – הדיש. אנו מפזרים את השיבולים על האדמה, והשוורים דורכים עליהם כדי לשבור את הקליפות של הגרעינים, ובכך להקל על הפרדת הגרעינים מהקליפות. כאן אנו מקיימים את המצווה של 'לא תחסום שור בדישו' (דברים כ"ה, ד'). ספר החינוך (מצווה תקצ"ו) נותן לנו הסבר נפלא על החסד שבמצווה זו. אנו מרגילים את עצמנו שנפשו תהיה יפה: בוחרת בדרך הישר ודבקה בה. אנו רודפי חסד ורחמים. אנו מרחמים על בעלי חיים, שנבראו כדי לשרתנו, וכך אנו מרגילים את עצמנו למידה נפלאה זו. וכן בבני אדם – איננו מונעים מהזולת את הטוב המגיע לו. אנו מרשים לו לאכול מפירותינו, משלמים לו בזמן, ומספקים את צרכיו בכל דרך שאנו יכולים. זוהי הדרך של העם הנבחר של ה' – עם ישראל."

"מר חסדי, כשמך כן אתה – איש חסד. כעת אנו מבינים מהו היבול העיקרי שלך: חסד! זהו משק של חסד. אתה מייצר חבילות-חבילות של חסד לכל אחד ואחד!"

ילדים יקרים...

המשק של מר חסדי הוא דוגמא מצויינת לחסדים הרבים שאפשר לעשות במקום עבודה. מקום העבודה הוא כל כולו הדמנות גדולה לעשות חסד. עם מי? עם העובדים - משלמים להם בזמן, ונותנים להם לאכול מהיבול; עם בעלי חיים – לא חורשים עם שני מיני בעלי חיים ביחד, ולא חוסמים פיו של בעל חיים בזמן שהוא עובד בדיש; ויותר מכל, עם ה'. שומרים את החוקים שלו הנוגעים למקום העבודה. חסד, חסד חסד. זוהי כל מהותה של העבודה.

לחשוב על אחרים

"לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה'" (דברים כ"ג, ד'). גר צדק מעמון או מואב איננו יכול להתחתן עם יהודיה. מדוע? הפסוק מציין שתי סיבות: "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור..." (דברים כ"ג, ה'). הם לא נתנו לכם לחם ומים? הרי מה זה בהשוואה למעשה של שכירת בלעם להשמיד את העם כולו? מדוע מציינים את שני המעשים הללו ביחד, ומדוע מציינים את עניין הלחם והמים בכלל?

הרב נתן מאיר וואכטפוגל זצ"ל עונה על שאלה זו כדלהלן. הפסוק מגלה לנו את שורש הבעיה. הם לא התייחסו לאורחים כראוי. עם ישראל היה בדרכו לארץ ישראל לאחר ארבעים שנות נדודים במדבר (כפי שרש"י מסביר במדבר כ"א, י"ג). הם ביקשו ממואב לאפשר להם לעשות קיצור דרך ולעבור דרך ארצו, אך מואב סירב. בני מואב גילו כאן מידה רעה. עומד לפנייהם עם שעבר טלטולי דרך רבים, ורוצה להגיע ליעדו במהירות האפשרית. חשבו עליהם ועל הקשיים שלהם. צאו מעצמכם. היו נחמדים אליהם. לא. איננו רואים אותם כלל. אנו חושבים רק על עצמנו. אנשים שאינם חושבים על הזולת אינם רואים גם הבדל גדול בין אי קיום הכנסת אורחים לבין רצח. הליקוי בהכנסת האורחים שלהם חשף את אופיים האמיתי.

ילדים יקרים...

אבא הגיע זה עתה הביתה, ואתם מאוד רוצים לקפוץ עליו ולספר לו על יומכם. אך עצרו לרגע וחישבו. הוא היה מחוץ לבית כל היום, מתמודד עם העולם שבחוץ. תנו לו כמה דקות לנוח כשהוא חוזר. הביאו לו את נעלי הבית וכוס שתיה. התחשבו בו.

שעת המנוחה ביום שישי אחה"צ, וכל הבית שקט. מתעורר ויכוח בינך לבין אחותך. אל "תפוצצו" את הויכוח עם צעקות שיעירו את כל הבית. התחשבו באחרים. הם ישנים. אם אתם רוצים שה' יתחשב בכם בחודש אלול זה, חובה עליכם להתחשב באחרים.

אדון החסד

"כל כך נחמד מצדך שאתה מרשה לכיתה שלנו לערוך סיור במשק שלך, אדון חסדי." "העונג כולו שלי, הרב גינבורג. אני תמיד שמח לעזור לתלמוד-תורה. היכן נתחיל?" "אנחנו רוצים לראות את כל ענפי המשק." "בסדר. ילדים, בואו הנה. אני לוקח אתכם לשדה שאותו אנו חורשים, כהכנה לזריעה. אתם יכולים לשאול כל שאלה שאתם רוצים, בכל זמן שהוא." "מה היבול העיקרי שלך, אדון חסדי?" "הבה נמתין עד לסיום הסיור לפני שנענה על שאלה זו. כאשר תראה הכל, תבין כבר את התשובה בעצמך."

הכיתה מגיעה לשדה הנחרש. את המחרשה של אדון חסדי מושכים שני שוורים.

"אנחנו עדיין חורשים בשיטה הישנה, ילדים – עם שוורים. יתרון אחד לכך הוא שאנו יכולים לקיים את המצווה של 'לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו' (דברים כ"ב, י'), מצווה הנזכרת בפרשת השבוע הזה. ספר החינוך (מצווה תק"נ) מסביר שבעלי חיים נוטים להיצמד לבני מינם. הם אינם חיים או עובדים יחד עם מיני בעלי חיים אחרים. אם נשים אותם ביחד, ייגרם צער בעלי חיים. לפיכך, אנו גומלים חסד עם בעלי החיים כאשר אנו נמנעים מלחרוש עם שני מינים שונים ביחד. בעל ספר

החינוך מוסיף שאדם

חכם גם יימנע מלהעביד שני אנשים בעלי טבעים שונים ביחד באותה עבודה. אני דבק בעקרון זה במשק שלי."

"מר חסדי, אתה עושה חסדים ומצוות גם עם בעלי החיים שלך וגם עם עובדיך."

"בעזרת ה'. כעת אנו מגיעים לזריעה. אנו נוהרים שלא לזרוע גרעיני חיטה בתוך הכרם. זריעה כזו נקראת 'כלאי הכרם' והיא אסורה על פי התורה (דברים כ"ב, ט'). מצווה זו היא בגדר חוק, שאיננו מבינים, ובכל זאת אנו מקיימים אותה מתוך אהבתנו הגדולה לבוראנו, ומתוך רצוננו לעשות רצונו ולעשות לו נחת רוח." "איזה חסדי!"

"כעת הגענו למטע. אתם יכולים לראות את העובדים קוטפים את הפירות."

"מר חסדי! אני רואה עובד אחד שאוכל מפירותיך!"

"מותר לו לעשות זאת, אישי הצעיר. התורה אומרת בבירור ששכיר הקוטף פירות מותר לו לאכול מהם (דברים כ"ג, כ"ה). ספר החינוך (מצווה תקע"ו) מסביר שהתורה מלמדת אותנו להיות נדיבי לב. ה' בירך אותנו ביבול. עלינו לחלוק אותו עם אלה העוזרים לנו בקטיפה. אם נהיה נדיבי לב, הקב"ה יתנהג עמנו בנדיבות."

"מר חסדי, אתה עושה חסד גם עם עובדיך."

"אנחנו מנסים. אנחנו גם מקפידים מאוד לשלם לעובדים בזמן. בעשותנו זאת, אנו מקיימים את המצווה של 'ביומו תתן שכרו' (דברים כ"ה, ט"ו). רש"י מסביר שהעובד מסכן את חייו כדי לעבוד עבור המעביד. בעל ספר החינוך (מצווה תקפ"ח) מוסיף שרוב העובדים קונים מזון במשכורתם. לפיכך, מניעת המשכורת היא כמו מניעת מזון מהם."

"אוי ואבוי."

"באמת נורא. לפיכך התורה מורה לנו לעשות חסד, ולדאוג